

۲۰۱۹/۱۰/۲۴

سلطان جان کلیوال

چین ولی غواری د افغانستان د سولی په خبرو کی را گډ شی؟

له هغه وخته چی د امریکا د متحده ایالاتو دولت د افغان طالبانو د وسله والی ډلی سره د خبرو بندی دروازی بیرته کری، او ددی هیواد د خارجه چارو د وزارت د خاص استازی زلمی خلیل زاد په مشری د طالبانو د قطر د اداری سره مخامخ خبری، په افغانستان کی د سولی د تامین د پاره را پیل شوی، نو ورسره سم د نړی د نورو هیوادونو په خواکی د افغانستان د گاونډیو هیوادونو لکه، روسیه، پاکستان، ایران او چین سره هم دا مفکوره را پیدا شوه چی باید افغانستان ته د سولی په راستنیدو کی دوی برخی اخستنی ته هم په کمه سترگه و نه کتل شی، او تر ټولو مهمه داچی ددی هیوادو ځنی سترا تیزیکي گټی باید په جدی توگه په پام کی و نیولی شی.

دی ټولو هیوادونو داسی فکر کاوه چی امریکا او طالبان د افغان جگری اصلی طرفونه دی، نو کله چی دا دواړه خواوی د جگری په ختمیدو راضی شی، امریکا به خپل قوتونه د افغانستان نه وکاری او طالبان به بیا د پخوا په څیر خپل امارتی واکمنی ته ورسیری. نو په کار ده مخکی له دی چی طالبان بیا په قدرت راشی د دوی سره په مقدماتی توگه د نیکو مناسباتو اړیکی ټینگی کری. په دی برخه کی د روس دولت د نورو نه گړندی شو او طالبان یی د خپل هیواد مرکز د ماسکو بنارته ور بلل. ددی سره سم په افغانستان کی دننه ځنی د صحنی نه شرل شوی څیری او یا په داتیرو نژدی شلو کالو کی د افغانستان سره د نړیوالو مرستو تالانگر، د مخدره موادو کاروباریان او د فساد لومړنی ایجاد گران هم د افغان سیاسيون په نو په ډیر تلوار سره بی له کوم پلان څخه ماسکو ته ورسیدل او د طالبانو سره یی د لیدلو افتخار په برخه شو. دوی هم د طالبانو او د روسی مقاماتو په څیر فکر کاوه چی فاتح طالبان کابل ته را روان دی نو باید د ځان دساتنی او د ناستی د ځای د میندنی د پاره، ددی غوندی د برخه والو په توگه گټه اوچته کاندی.

دی ټولو خواو د سولی خبری سرچپه لوستلی وی او داسی گومان یی کاوه چی بیرته قطر ته د طالبانو د ستندیدو سره سم به د امریکا او ددوی خبری نهایی شی، د اشرف غنی د ملی یووالی دولت به د ټاکنو نه مخکی چپه شی، موقت دولت به جوړ شی، خان صاحب کرزی یا د ده په څیر کوم بل د مافییه وی ډلی د غزی او یا هم د کوم طالب په مشرتوب به دا موقت دولت د سولی خبری په خپله خوښه بی د ملت د ارادی څخه تر د نهایی بری پوری ورسوی. دا خبره هغه وخت بیخی د دوی په نظر یقینی شوه چی کله د ماسکو نه د کوم طالب خبری د کوم جهادی مشر سره واوریدلی شوی، چی: «دا دلپته راغلی خواران هم د ځان د ژغورنی په لټه کی دی، او اشرف غنی هم په دی هیله دی چی امریکا به ورته د حفاظت د پاره یوڅو عسکر ور پریردی. خودا کله کیدای شی چی په خیر کله اسلامی امارت جوړ شی، اشرف غنی به هم لکه د نجیب په شان په کوم دار را ځړول کیری او دا دلپته راغلی به هم په ورته سرنوشته اخته وی»

خو کله چی د افغانستان جمهور رئیس محمد اشرف غنی دا خبری ټولی د طلوع نیوز د خبری شبکی سره په مرکه کی بابیزه او بی بیاډه و بللی او هلته ورغلی کسان بی د سولی په خبرو کی کاملاً بی صلاحیته و گڼل، وروسته د ملت د (۱۲۰۰) نه د زیاتو استازو په گډون بی د سولی مشورتی لویه جرگه جوړه کړه او ټولو په یوه اواز د افغان دولت سره د خبرو نه پرته د سولی راتگ نا ممکن و باله. ورسره جوخت پاکستان ته د طالبانو د هیئت تلل او د عمران خان سره د هغوی لیده کاته د افغان دولت د مشرتابه له خوا د ماتی سره مخ شول، او بلاخره د زلمی خلیلزاد د نهو میاشتو او نهو دورو پټو خبرو نتایج د اشرف غنی له لوری و نه منل شول. ددی سره سم د امریکا کانگرس هم دا خبری د سوال لاندی راوستلی او خلیلزاد بی د پوښتنو او وضاحت د پاره کانگرس ته ور و غوښت، د خلیلزاد دا پلان چی طالبان به په واشنگتن کی د جمهور رئیس ټرمپ سره ملاقات کوی، هم د اشرف غنی او ټرمپ د ټیلفونی خبرو نه وروسته بریالی نشو. د پلان له مخی چی د امریکا او طالبانو د ترمنځ د موافقی تړون به په اغلب گومان په ناروی کی لاس لیک کیږی او د افغانستان د انتخاباتو پروسه به ددی لاس لیک سره سم له منځه ځی هم ناکام شو او په بیخی وروستی مرحله کی جمهور رئیس ټرامپ د یوه واره توپیت په ذریعه دا پروسه بیخی په ټپه ودروله. د ټولو همسایه دولتونو، د افغان د ځان جوړو سیاسینو او طالبانو د مشرانو په زړه د مایوسی او نا اُمیدی یخی اوبه ور توی شوی او ټول بی د نظر ورکلو نه پرته یخ ساره او حیران کښیناستل.

په دی منځ کی د افغانستان د جمهور ریاست انتخابات تر سره شول او په نن یا سبا کی به د افغانانو له خوا ټاکل شوی جمهور رئیس هم که خیر وی اعلان شی. خو داسی ښکاری چی د زلمی خلیلزاد، بیرته د سر را پورته کولو، پاکستان ته د ده او د طالبانو د یوه هیئت د سفر نه وروسته د چین هیواد (په اغلب گومان د پاکستان د دولت د تشویق له مخی) پټیلی ده چی د روسی د دولت تیری بی گتی او بی نتیجی هلی ځلی، دا کرت دوی و ازمایی، نو تصمیم لری چی په نژدی راتلونکی کی د افغانانو تر منځ یوه بین الافغانی غونډه جوړه کړی.

چین باید و پوهول شی که دا مشوره روس ور کړی وی او که پاکستان ددی هیواد د پاره چی تر ننه د افغانانو د کرکی او نفرت نه نسبتاً لری پاتی دی، خو که دا کار د افغان دولت له گډون نه پرته وکاندی، بی له دی چی افغان ولس ته به د روس او پاکستان په څیر یو بدخوا او دښمن دولت ښکاره شی بله هیڅ گټه نه ورته کوی. پس بهتره دی چی چینی واکمنان اول دا کار و نکړی او که بیا کوی بی وار دی وکړی چی دافغانستان د جمهوری ریاست د انتخاباتو نتیجه د ټاکنو د خپلواک کمیسیون له لوری په سره سینه اعلان شی. بیا دی د افغان دولتی زعامت سره د مشوری وروسته د افغان د سولی په خبرو کی د برخی اخستنی یا نه اخستنی تصمیم ونیسی. چینی چارواکی باید په دی هم و پوهول شی چی که ټوله دنیا هم و غواری چی د افغانستان ستونزه د افغانانو د قانونی دولت سره د موافقی نه پرته حل کاندی او یوځل بیا ددی هیواد خلک د بل بشری ناوړین سره مخامخ کاندی، نه یواځی داچی افغان ولس ته د منلو نه دی، بلکی دا کرت به دوی هم د افغانانو سره یوځای د دهشت او وحشت په تناره کی کباب شی. نوره خوبه د دوی خپله چی کومه لاره غوره کوی. پای.

**** * * * *